

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Gorzów Wielkopolski, dnia 18 listopada 2022 r.

Poz. 2296

UCHWAŁA NR XXXVI.238.2022 RADY GMINY KOLSKO

z dnia 10 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Kolsko na lata 2022 – 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4, ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 poz. 840, z późn. zm.), po uzyskaniu pozytywnej opinii Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze, Rada Gminy Kolsko uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Kolsko na lata 2022 - 2025” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kolsko.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Przewodniczący Rady

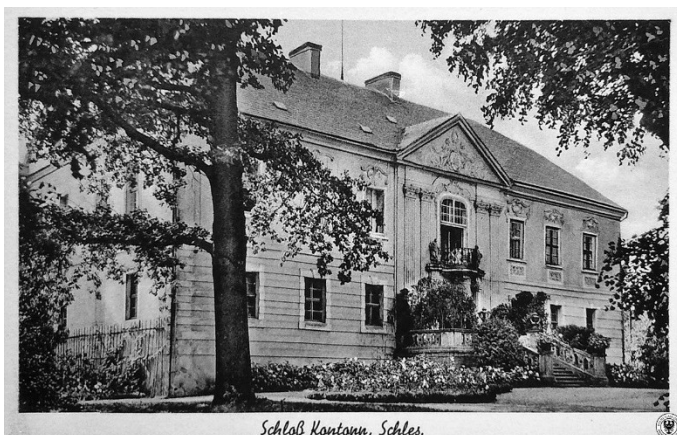
Paweł Zapeński

Załącznik do uchwały Nr XXXVI.238.2022

Rady Gminy Kolsko

z dnia 10 listopada 2022 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY KOLSKO NA LATA 2022 - 2025

Kolsko 2021

Spis treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	4
2.1.	Uregulowania prawne na szczeblu krajowym.....	4
2.2.	Uregulowania prawne na szczeblu gminnym.....	5
3.	Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.....	7
4.	Ogólna charakterystyka substancji zabytkowej.....	16
4.1.	Gminna Ewidencja Zabytków.....	16
4.2.	Rejestr zabytków gminy Kolsko.....	22
5.	Cele i priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami.....	22
	Cel strategiczny I. Ochrona krajobrazu kulturowego gminy Kolsko.....	24
	Priorytet I.1. Zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy – ocena zachowania, badania, weryfikacja, zarządzanie.....	24
	I.1.1. Badania i studia nad zabytkami gminy Kolsko.....	24
	I.1.2. Ewidencja i weryfikacja zabytków gminy Kolsko.....	24
	Priorytet I.2. Budowa bazy informacji i zarządzania zabytkami Gminy Kolsko.....	25
	I.2.1. Budowa bazy informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego w Gminie Kolsko.....	25
	I.2.2. Budowa systemu zarządzania i marketingu zabytkami.....	25
	Priorytet I.3. Budowa tożsamości poprzez ochronę dóbr kultury, edukację regionalną i turystykę.....	25
	I.3.1. Eksponowanie walorów kulturowych poprzez turystykę, edukację i promocję.....	25
	I.3.2. Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.....	25
	Cel strategiczny II. Włączanie zabytków w procesy gospodarcze.....	26
	Priorytet II.1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.....	26
	II.1.1. Zagospodarowanie zabytków stanowiących własność gminy Kolsko.....	26
	II.1.2. Zagospodarowanie zabytków nie stanowiących własności gminy Kolsko.....	27
	Priorytet II.2. Kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazu kulturowego.....	27
	II.2.1. Rewaloryzacja i rewitalizacja zespołu urbanistycznego gminy Kolsko.....	27
6.	Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	27
7.	Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	28
8.	Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	29
9.	Postanowienia końcowe.....	30

1. Wstęp.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest dziedzictwo kulturowe Gminy Kolsko, odzwierciedlające historię i znaczenie tego regionu. Lokalne zabytki stanowią bowiem istotny element krajobrazu kulturowego, kształtując indywidualną tożsamość mieszkańców regionu.

Niniejsze opracowanie sporządzono zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2018 poz. 2067, ze zm.). Gminny program opieki nad zabytkami sporządzany jest przez Wójta, a następnie po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przyjęty przez Radę Gminy. Program ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego. Sporządzany jest na okres 4 lat, natomiast co 2 lata Wójt przedstawia Radzie Gminy sprawozdanie z wykonania Programu.

Gmina Kolsko położona jest w południowo – wschodniej części województwa lubuskiego, w granicach powiatu nowosolskiego, w odległości 24 km od Nowej Soli i 25 km od Wolsztyna. Od północy graniczy z gminami Kargowa i Wolsztyn, od wschodu z gminą Sława, od południa z gminą Nowa Sól, a od zachodu z gminą Bojadła.

Gminę tę tworzy 8 miejscowości sołeckich: Uście, Jesiona, Kolsko, Lipka, Konotop, Mesze, Tyrszeliny, Sławocin. Pozostałe miejscowości to: Tatarki, Karszynek, Jesionka, Marianki, Głuszycza, Strumiany, Strumianki, Święte, Zacisze.

Osadnictwo na terenie gminy Kolsko sięga czasów wczesnodziejowych. Na ten fakt wskazują stanowiska archeologiczne w rejonie Uścia, Tatarki, Jesiony, Jesionki, Kolska, Tyrszeliny, Konotopu i Zacisza. Metrykę średniowieczną posiadają wsie Kolsko, Konotop, Lipka, Mesze. W czasach nowożytnych powstały wsie Tyrszeliny, Sławocin, Jesiona, Uście. Jako osady folwarczne w XIX w powstały: Marianki, Strumianki, Jesionka, Święte. Kolsko i Konotop przez krótki okres miały prawa miejskie według zapisów z 1708 r.

Przez wieki Kolsko i Konotop stanowiły centrum dużych majątków ziemskich. Dużą rolę w rozwoju gospodarczym gminy odgrywały pobudowane folwarki oraz linia kolejowa Nowa Sól – Wolsztyn, która powstała w latach 1902 – 1909 r.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

2.1. Uregulowania prawne na szczeblu krajowym.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.) Zgodnie z Konstytucją RP Państwo Polskie „strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju” (art. 5) oraz „stwarza warunki upowszechnienia i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju” (art. 6, ust.1), natomiast „każdy [obywatel] jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa” (art.86). Rzeczpospolita Polska ma zatem obowiązek chronić dziedzictwo kulturowe, na którego strażą powinni stać także obywatele państwa.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2017 r., poz. 2187). Ustawa reguluje pojęcia: zabytku oraz ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, określając politykę zarządzania zabytkami, w tym kompetencje organów ochrony, administracji rządowej i samorządowej, formy ewidencjonowania zabytków, finansowania ich opieki, etc.

Wyżej wymieniona ustawa zobowiązuje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do opracowania „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami” przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków. Dokument powinien być podstawowym instrumentem w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami” jest dokumentem przyjętym Uchwałą nr 125/2014 Rady Ministrów w dniu 24 czerwca 2014 roku. W § 4 wymieniono państwowe instytucje, które realizują postanowienia dokumentu, tj.: Narodowy Instytut Dziedzictwa, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów oraz Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku. W § 5 wskazano ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, jako koordynatora i sprawującego nadzór nad omawianym programem. Program ten dokonuje diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce w trzech podstawowych płaszczyznach:

- a) organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce,
- b) stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia rejestru zabytków oraz systemów informacji o zabytkach,
- c) komunikacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Głównym celem „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami” jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. Sformułowano również trzy cele szczegółowe:

- a) wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,
- b) wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
- c) tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

2.2. Uregulowania prawne na szczeblu gminnym.

Na podstawie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2067) sporządzenie programu opieki nad zabytkami – istotnego instrumentu ochrony zabytków – należy do ustawowych obowiązków samorządu gminnego. Zasadnicze cele programu opieki nad zabytkami, które określa wyżej wymieniona ustawa to:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- b) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej, w planach rozwoju regionalnego i lokalnego;
- c) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- e) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
- f) wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na ochronę i opiekę nad zabytkami;
- g) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- h) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Samorządowe programy opieki nad zabytkami winny być postrzegane jako instrument polityki samorządowej. Ich uchwalenie, poprzedzone wyrażeniem opinii przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, ma przy tym charakter obligatoryjny. Nie mają one jednak statusu aktów prawa miejscowego – nie mogą stanowić samodzielnej podstawy rozstrzygnięć władczych względem jednostek spoza aparatu administracji publicznej.

W Ustawie zawarte zostały zapisy dotyczące obowiązków i kompetencji samorządów lokalnych w zakresie ochrony zabytków. Obok sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87) do zadań gminy należy:

- a) prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w tym zabytków nieruchomych znajdujących się w rejestrze, ewidencji oraz innych wskazanych przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 22, ust. 4 i 5),
- b) tworzenie na mocy uchwały Rady Gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, park kulturowy. Park kulturowy, przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał Rad Gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony (art. 16),
- c) uwzględnienie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 18),
- d) możliwość udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81),
- e) przyjęcie od wojewody na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, powierzonych gminie zadań związanych z prowadzeniem niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych (art. 96).

3. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

KOLSKO

Pierwsza wzmianka o Kolsku pochodzi z 1376 r., w tym czasie wieś była własnością rodu rycerskiego von Zabel (Zabeltitz) z Otyńia. Początki miejscowości nie są znane, prawdopodobnie powstała w połowie XIV w. We władaniu Zabeltitzów (w skład majątków rodowych wchodził również pobliski Konotop) Kolsko pozostawało do końca XV w. Po roku 1499 jako właściciela wymienia się Hansa von Kottwitz z Konotopu, potem rodzinę von Löbben. W 1531 r. Kolsko było własnością braci – Balthazara, Melchiora i Hieronima von Burckersdorf. Prawdopodobnie na początku XVI w. wybudowano na terenie folwarku pierwszą murowaną siedzibę właścicieli. W 1583 r. Kolsko przeszło we ręce Baltazara von Kittlitz, którego potomkowie władali wsią do końca XVII w. W tym czasie miejscowa świątynia (pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1431 r.) była w posiadaniu protestantów. W czasie wojny trzydziestoletniej kościół popadł w ruinę. W latach 1706 – 1707 na jego miejscu wzniesiono nową, barokową świątynię p.w. Jana Chrzciciela (w 1815 r. dobudowano wieżę). Jej fundatorem był prawdopodobnie nowy właściciel wsi, baron Johann von Müllenau, który do czasu wybudowania nowego pałacu w Kotli rezydował w Kolsku. Podczas wojny siedmioletniej, w 1759 r. Kolsko splądrowały wojska rosyjskie, które zamordowały właściciela majątku Johanna Heinricha von Müllenau, a większość mieszkańców uciekła do Polski (do 1793 r. granica przebiegała kilka kilometrów od Kolska). W 1766 r. dobra kolskie zakupił pruski minister Ernest Wilhelm von Schlabrendorf. Przyczynił się do rozwoju okolicy, zakładał nowe wsie, np. Tatarki, Sławocin, Tyrszeliny, do których sprowadzał kolonistów. Założył fundację, która zajmowała się budową szkół we wsiach rozległego majątku. Jego syn Christoph Georg Gustaw mimo spędzania większości czasu w Paryżu (wielki filantrop, frankofil, sympatyk rewolucji francuskiej) nie zaniedbywał spraw majątku. Z jego inicjatywy w 1774 r. wzniesiono w Kolsku klasycystyczny kościół z dzwonnica dla ludności wyznania ewangelickiego, rozbudowano folwark i otwarto szkołę ewangelicką (w 1847 r. otrzymała ona nowy budynek). Z jego osobą związana jest wyprawa mieszkańców Kolska, Sławocina i Jesionki do Paryża (1794 r.). W 1791 r. Kolsko liczyło 603 mieszkańców, we wsi znajdowała się siedziba pańska, 2 kościoły wyznaniowe, 2 szkoły, folwark, 2 karczmy, 9 gospodarstw kmiecych, 9 zagrodniczych, 49 komorniczych, wiatrak. W 1824 r. po bezpotomnej śmierci Gustawa von Schlabrendorfa majątek przeszedł na własność Ludwiga Kaspara von Klitzinga.

W I połowie XIX w. właściciele majątku wznieśli w Kolsku nową rezydencję (zapewne na miejscu wcześniejszego dworu). Około 1867 r. do pałacu dobudowano nowe skrzydło i wieżę, nadając mu cech neogotyckich. W pobliżu założono obszerny park krajobrazowy. Prowadzono również inwestycje w majątku, budując cegielnię, gorzelnię i trzy młyny wietrzne. Folwark specjalizował się w hodowli owiec i bydła. Zmieniła się również zabudowa wsi, m.in. wzniesiono nowe zabudowania obu szkół wyznaniowych i restaurację. W 1845 Kolsko liczyło 899 mieszkańców, w tym 387 katolików, wzmiankowano 40 tkaczy, 3 kupców, 25 rzemieślników. W końcu XIX w. majątek ziemski w Kolsku obejmował ponad 2500 ha w tym wsie Karszyn, Jesiona, Jesionka, Lipka, Tyrszeliny, Sławocin oraz folwark Neuvolwerk. Na terenie folwarku w Kolsku uruchomiono gorzelnię. W 1915 r. wieś zamieszkiwało 1331 osób (201 ewangelików). Na początku XX stulecia Kolsko uzyskało połączenie kolejowe z Wolsztynem i Sulechowem (linia funkcjonowała do połowy lat 90.). Ostatnim przed wybuchem II wojny światowej właścicielem Kolska był Joachim von Klitzing. Po wojnie w majątku utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne, a pałac właścicieli w 1946 r. adaptowano na szkołę, która funkcjonuje do dnia dzisiejszego. W 1970 r. rozebrano opuszczony kościół ewangelicki i dzwonnice. W latach 70 i 80. na terenie wsi zrealizowano kilka inwestycji, m.in. budowa dwóch bloków mieszkaniowych, gminnego ośrodka kultury, obwodnicy wsi. Rozwinęło się również indywidualne budownictwo mieszkaniowe. Na początku XXI stulecia oddano do użytku oczyszczalnię ścieków (2002 r.) i salę gimnastyczną (2003 r.). W 2003 r. Kolsko liczyło 966 osób.

JESIONA - Grünwald (1688)

Pierwsze wzmianki o miejscowości pojawiły się stosunkowo późno – 1687/88. Prawdopodobnie wieś powstała znacznie wcześniej, jeszcze w okresie średniowiecza. Zapewne od początku wieś związana była z majątkiem ziemskim w Kolsku. Rozwój wsi w XVIII w. wiązać się może z działalnością kolonizacyjną Ernesta Wilhelma von Schlabrendorfa. W 1791 r. w Jesionie zamieszkiwało 261 osób, w tym 7 zagrodników i 27 komorników, znajdował się tu młyn wodny i 41 zabudowań. Do wsi przynależał folwark w Karszynku i wieś Tatarki. Na początku XIX w. funkcjonowały we wsi dwie kuźnie. W 1826 r. otwarto we wsi szkołę ewangelicką, a w 1848 r. – katolicką. W 1845 r. właścicielem Jesiony był Ludwig Kaspar von Klitzing – wieś składała się z 64 domów -492 mieszkańców (97 katolików), funkcjonował młyn wodny i zakład rzeźnicki. W 1933 r. Jesionę zamieszkiwało 522 osoby. Po 1945 r. wzniesiono we wsi kilka nowych zabudowań mieszkalnych i gospodarczych. W 2002 r. Jesionę zamieszkiwało 230 osób.

JESIONKA - Jäschane (1765), Jätschine (1791), Jeschane (1915), Seeblick Vw. (1937)

Miejscowy folwark wzmiankowany był w 1765 r. jako własność ziemska rodziny von Gersdorf z Kolska (4 zagrodników i komornik). W 1791 r. właścicielem był baron Ernst Wilhelm von Schlabrendorf, osadę i folwark zamieszkiwały 54 osoby. W połowie XIX wieku folwark zmodernizowano (nowe zabudowania gospodarcze). Na początku XX stulecia (1915) osada była kolonią wsi Jesiona (75 mieszkańców), a folwark własnością rodziny von Klitzing z Kolska (11 mieszkańców). Walory przyrodnicze i wypoczynkowe Jeziora Rudno zaczęto dostrzegać już w latach 30. XX w. W latach 60. i 70. w pobliżu wsi wybudowano kilka zakładowych ośrodków wczasowo – wypoczynkowych, a mieszkańcy znaleźli zatrudnienie przy obsłudze turystów. Jezioro eksploatowane było również gospodarczo przez Państwowe Gospodarstwa Rolne. W 2002 r. wieś zamieszkiwało 59 osób.

KARSZYNEK - Karschvorwerk (1791), Fiedlerhorst (1937), Karcz Folwark (1945)

Niewielki folwark wzmiankowany w 1791 r. jako własność majątku ziemskiego w Kolsku. specjalizował się w hodowli owiec – owczarnia i 12 owczarzy. Już w XVIII w. osada była przysiółkiem wsi Jesiona. W 1915 r. osada liczyła 22 mieszkańców, u schyłku XX stulecia ich liczba nie przekraczała 20.

KONOTOP - Konotopia (1531), Khontop (1533), Kontopp (1791)

Wieś powstała w średniowieczu. Badacze nazwę miejscowości wywodzą od miejsca, gdzie topiły się konie. Może to sugerować, że średniowieczną wieś założono pośród bagien i rozlewisk, które tworzyła rzeka Obrzyca (nazywana także Leniwą Obrą). Początki wsi sięgają prawdopodobnie XIII w., w 1308 r. wzmiankowany jest miejscowy kościół p.w. św. Anny. W XV w. właścicielami wsi byli rycerze von Zabel (Zabeltitz), w których władaniu znajdowały się również Kolsko i Otyń. W 1451 r. wymieniany jest Sigismund von Zabeltitz. W posiadaniu tego rodu Konotop pozostawał do roku 1482. Bracia Zabeltitz trudnili się rozbojem i za to zostali skazani na śmierć przez księcia głogowskiego Jana II. Nie ma pewności, czy w tym czasie we wsi znajdowała się już murowana siedziba rycerska. Na początku XVI wieku właścicielem miejscowości był Balthasar von Löbell, po nim natomiast wymieniany jest Wolff von Dyherrn (1572 r.). Za ich rządów mógł zostać wzniesiony,

otoczony fosą „renesansowy dwór obronny. W połowie stulecia wzniesiono w pobliżu rezydencji murowany kościół, w latach 1550-1654 świątynia była w rękach protestantów. W krypcie kościoła chowano właścicieli majątku (zachowały się renesansowe nagrobki). W końcu XVI w. przy kościele wzniesiono wolnostojącą, drewnianą dzwonnice, na której w 1595 r. zawieszono, ufundowany przez Annę Kottwitz, dzwon. Około 1576 r. posiadłość ziemską przeszła na własność Sigismunda von Kottwitz. W latach 1693 - 1696 Adam Wenzel von Kottwitz przebudował gruntownie swoją siedzibę. Na miejscu renesansowego dworu powstała barokowa rezydencja. Całość założenia otaczała fosa, którą wkomponowano w założony park. Pragnąc podnieść rangę wsi właściciele poczynili starania o uzyskanie dla Konotopu praw miejskich. Zabiegi te zostały uwieńczone sukcesem - w 1706 r. cesarz Józef I nadał miejscowości herb i stosowne przywileje. Uwzględniając nazwę nowego miasta, w herbie umieszczono pławiącego się w wodzie konia. Otrzymanie przez Konotop praw miejskich zapewne podniosło jego rangę i dodało władającej miejscowości rodzinie splendoru. Niestety nie możemy powiedzieć, czy przyczyniło się do jego rozwoju. Konotop nigdy nie rozwinął się w większy ośrodek, również jego zabudowa nie wykazywała cech miejskich. W 1706 r. przebudowano w stylu barokowym kościół – dobudowano prezbiterium. Drugą świątynię otrzymał Konotop w 1742 r., był to zbór ewangelicki wybudowany przez Adama Heinricha von Kottwitz. W 1790 r. otwarto szkołę ewangelicką. Rok później w części Konotopu przynależnej do właścicieli majątku wzmiankowano pałac, 2 folwarki, dwa kościoły i domy parafialne, szkołę, szpital, 3 wiatraki, młyn wodny, 15 gospodarstw kmiecych, 19 zagrodników i 6 komorników. W skład posiadłości wchodziły również folwarki – Striemene (Strumiany), Schafhorst, Polane i Waldvorwerk (Zacisze) - łącznie posiadłość ziemską zamieszkiwało 831 osób. Część objętą jurysdykcją miejską zamieszkiwały 284 osoby, znajdowały się tutaj dwie karczmy, 44 gospodarstwa komorników oraz 7 innych domów. Miejski epizod Konotopu trwał nieco ponad 100 lat. Po klęskach poniesionych przez Prusy w wojnie z Napoleonem rząd tego państwa przeprowadził liczne reformy, w tym miejską. Nowe prawa nakładały na miasta liczne obowiązki, których spełnienie warunkowało zachowanie dotychczasowych przywilejów. Mieszkańcy Konotopu nie przyjęli tych praw i w konsekwencji miejscowość utraciła prawa miejskie. Być może powodem tego stanu rzeczy był fakt, że miastem nie władała już rodzina Kottwitzów. Od 1788 r. miejscowość bardzo często zmieniała właścicieli, byli nim kolejno von Luckowie, hrabiowie von Rothenburg (do 1811 r.), baronowie von Falkenhayn i książęta von Hessen – Darmstadt, a od roku 1848 Foersterowie. W 1845 r. w części wiejskiej Konotopu znajdowała się placówka poczty królewskiej, 67 domów, browar, gorzelnia, 2 folwarki i 2 wiatraki – 476 mieszkańców.

Majątek ziemski obejmował pałac, folwark, 62 domy, 2 wiatraki, 4 kuźnie, 3 piekarnie, 4 zakłady krawieckie – 471 mieszkańców (34 katolików). W skład majątku wchodziły również folwarki Marienhof (obecnie Marianki), Mesche (Mesze), Heinischau (Strumianki), Waldvorwerk (Zacisze). Po przejęciu dóbr ziemskich przez rodzinę Foersterów nastąpił ich rozwój gospodarczy. Nowi właściciele rozbudowywali folwarki, które otrzymały nowe zabudowania gospodarcze – w folwarku przypałacowym wybudowano gorzelnię. Gruntownej przebudowie poddano pałac, który połączono z oficynami, zmieniono pokrycie dachu i wystrój wnętrz. Zmiany zaszły również w otoczeniu pałacu. Wzdłuż brzegów fosy założono park angielski, na jego terenie postawiono altanę i neoklasycystyczne mauzoleum rodzinne. W 1885 r. otwarto w Konotopie szkołę katolicką. W końcu wieku wzniesiono również okazały gmach sądu grodzkiego. W 1900 r. wieś liczyła 1073 mieszkańców. Pewne ożywienie gospodarcze Konotopu nastąpiło na początku XX w. Związane ono było z budową linii kolejowych. Konotop stał się miejscowością, w której krzyżowały się linie Nowa Sól – Wolsztyn i Wolsztyn – Sulechów. Wybudowano tutaj dużą stację kolejową z własną parowozownią i wieżą ciśnień, w pobliżu stacji założono składnicę drewna. Do połowy lat 90. XX w., tj. do czasu likwidacji linii, Konotop pozostawał znanym, lokalnym węzłem kolejowym. Ostatnim, przed wybuchem II wojny światowej właścicielem majątku był Kurt Foerster. Po 1945 r. w majątku ziemskim utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne, w przypałacowym folwarku uruchomiono gorzelnię, a sam pałac popadł w ruinę. W przynależnych do własności ziemskiej folwarkach utworzono zakłady rolne podległe PGR, które funkcjonowały do lat 90., współcześnie część majątku gospodarstwa, m.in. gorzelnia, znajduje się w rękach prywatnych. W latach 50. utworzono we wsi kółko rolnicze. W końcu lat 70. wzniesiono w Konotopie trzy pracownicze budynki mieszkalne (inwestycja PGR). Pod koniec lat 60. rozebrano świątynię ewangelicką. Po 1945 r. w budynku sądu otwarto szkołę podstawową, w latach 1971-1974 przeprowadzono remont budynku i wzniesiono salę gimnastyczną. Powstanie osiedla mieszkaniowego i wzrost liczby ludności wymógł potrzebę budowy nowej szkoły z oddziałem przedszkolnym, inwestycję zrealizowano na początku lat 90. W latach 80. rozwinęło się w Konotopie budownictwo indywidualne, niewielkie osiedle powstało w pobliżu pracowniczych budynków mieszkalnych. Na rzeką Leniwa Obra (Obrzyca) wzniesiono stanicę wodną (kajakową) z kilkoma domkami wypoczynkowymi. W 2003 r. Konotop zamieszkiwało 1114 osób.

LIPKA - Lipcke (1795), Lipke (1791)

Wieś posiada prawdopodobnie średniowieczną metrykę. W XVIII stuleciu przynależała do własności ziemskiej w Kolsku. Do początków XVIII wieku była to własność rodziny von Kittlitz, potem von Müllenau i Gersdorf. W 1765 r. we wsi wzmiankowano 6 zagrodników, 7 komorników i 2 rzemieślników. Rok później dobra ziemskie w Kolsku zakupił Ernest von Schlabrendorff, który poprzez liczne inwestycje rozwinął gospodarczo majątek. W 1791 r. w Lipce wymieniono folwark, 5 ogrodników, 12 komorników – 24 domostwa i 136 mieszkańców. W połowie XIX stulecia majątkiem ziemskim zarządzała rodzina von Klitzing, we wsi oprócz folwarku znajdowały się wiatrak i owczarnia – 169 mieszkańców (23 katolików) i leśniczówka (rewir leśny). Po 1945 r. we wsi wzniesiono kilka nowych zabudowań mieszkalnych i gospodarczych. W 2002 r. wieś liczyła 187 mieszkańców.

MARIANKI - Marienhof Vw. (1915)

Niektórzy historycy powstanie wsi datują na czasy średniowiecza. Miejskowy folwark założono prawdopodobnie w połowie XIX w. – własność ziemska w Konotopie. W 1915 r. osadę zamieszkiwało 14 osób. W latach 30. XX w. budynki gospodarcze zmodernizowano i wybudowano osiedle domków dla pracowników folwarcznych. Po 1945 r. w zabudowania gospodarcze użytkowało Państwowe Gospodarstwo Rolne w Konotopie. W 2002 wieś zamieszkiwało 86 osób.

MESZE - Mesche Volwerk (1791), Mesche (1937)

Niewielka osada folwarczna powstała prawdopodobnie znacznie wcześniej, lecz pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1791 r. W tym czasie folwark wchodził w skład majątku rycerskiego rodziny von Kottwitz z Bojadel. We wsi zamieszkiwało 7 zagrodników, komornik – łącznie 12 domostw. W 1915 r. we wsi zamieszkiwało 67 osób (22 ewangelików). W latach 20. XX w. miejscowym folwarkiem (140 ha) administrował Gustaw Mier. W 1933 r. wieś wraz z folwarkiem Schwendten - obecnie Święte - liczyła 150 mieszkańców. Już w latach międzywojennych dostrzeżono walory przyrodnicze pobliskiego jeziora, które poddano ochronie (obecnie rezerwat torfowiskowy Jezioro Mesze). Po 1945 r. folwark zlikwidowano. W 2003 r. wieś zamieszkiwało 75 osób.

SŁAWOCIN - Schlabrendorf (1791)

Wieś została założona przez ministra kamery śląskiej, hrabiego Ernesta Wilhelma von Schlabrendorfa, który w 1756 r. zakupił majątek ziemski w Kolsku. Osada, której nazwa pochodziła od nazwiska założyciela, powstała około 1765 r. Sprowadzeni koloniści otrzymali dogodne warunki osiedlenia, planowano wznieść nowe osiedle, jednak zamiary te pokrzyżowała śmierć właściciela. Przygraniczne położenie wsi sprawiło, że wielu mieszkańców do 1793 r. (II rozbiór Polski) zajmowało się handlem i przemysłem. W 1791 r. wieś zamieszkiwało 108 osób – 25 gospodarstw, funkcjonowała karczma i młyn wiatrowy. W 1838 r. Sławocin z kompleksem dóbr kolskich zakupiła rodzina von Klitzing. W połowie XIX w. wzniesiono nowe zabudowania folwarczne, w tym czasie gospodarstwo specjalizowało się w hodowli bydła i owiec. W 1860 r. z fundacji rodziny von Klitzing otwarto we wsi szkołę ewangelicką. W końcu stulecia drewniana zabudowa wsi spłonęła, odbudowane na przełomie XIX i XX w. domy i budynki gospodarcze wzniesiono już z cegły. W 1900 r. wieś liczyła 162 mieszkańców, w tym 45 katolików, w 1933 r. – 174 mieszkańców. Po II wojnie światowej w folwarku utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne. Na terenie wsi wzniesiono kilka domów mieszkalnych i budynków gospodarczych. W 2003 r. Sławocin zamieszkiwały 122 osoby.

STRUMIANKI - Heinrichsau (1915), Henrykowo (1945), Henryków (1982)

Folwark własności ziemskiej w Konotopie, założony prawdopodobnie po 1850 r. W 1915 r. zamieszkały przez 12 osób. Po 1945 r. zabudowania folwarku użytkowane przez Państwowe Gospodarstwo Rolne w Konotopie. W 2000 r. osadę zamieszkiwały 3 osoby – 1 gospodarstwo.

**STRUMIANY - Striemene Volwerk (1791), Striemehne (1915), Kiefernhorst (1937),
Strzemię (1945)**

Pierwsze wzmianki o miejscowości pojawiły się w 1791 r. Był to niewielki folwark (7 komorników) należący do własności rycerskiej rodziny von Kottwitz w Konotopie. W 1915 r. wieś liczyła 53 mieszkańców (4 ewangelików). W latach 20. XX w. wzniesiono nowe zabudowania gospodarcze folwarku. Po 1945 r. w folwarku zlokalizowano gospodarstwo podległe PGR w Konotopie. W 2000 r. wieś zamieszkiwały 22 osoby.

TATARKI - Glashütte (1791), Glasfabrik (1915), Szklana Huta (1945)

Wieś powstała prawdopodobnie w połowie XVIII w. jako kolonia wsi Jesiona. Odkrycie pokładów piasku szklarskiego i dostępność drewna sprawiła, że wybudowano tutaj niewielką hutę szkła – stąd nazwa miejscowości. Założycielem fabryki był właściciel majątku ziemskiego w Kolsku, Ernest Wilhelm von Schlabrendorf. W 1791 r. w osadzie oprócz zabudowań fabryki znajdowało się 10 domów pracowników oraz 4 gospodarstwa kolonistów, łącznie zamieszkiwało 114 osób. W 1845 r. we wsi wzmiankowano 13 domów – 187 mieszkańców (29 katolików) oraz kuźnię. W połowie XIX stulecia hutę szkła zmodernizowano – nowe zabudowania i park maszynowy, zakład produkował głównie szkło użytkowe, np. butelki. Na początku XX stulecia kolonię i zabudowania mieszkalne fabryki zamieszkiwało 145 osób. Huta funkcjonowała do 1929 r. Po 1945 r. we wsi wzniesiono kilka nowych zabudowań mieszkalnych i gospodarczych. W 2003 r. w Tatarkach mieszkało 90 osób.

TYRSZELINY - Neu Otterstädt (1791), Otterstädt (1937)

Wieś powstała w II połowie XVIII stulecia, w czasie akcji kolonizacyjnej, którą przeprowadzał w swoich dobrach Ernest Wilhelm von Schlabrendorff. Po objęciu majątku ziemskiego w Kolsku Schlabrendorff sprowadzał do swoich dóbr osadników i zakładał nowe wsie, m.in. Sławocin, Tatarki i Tyrszeliny. Niemiecka nazwa wsi pochodzi od nazwiska panińskiego żony założyciela – Otterstädt. W 1791 r. wieś składała się z 14 gospodarstw komorniczych i gospody – 72 mieszkańców. Przygraniczne położenie wsi sprawiło, że koloniści prócz uprawy ziemi trudnili się handlem oraz przemysłem. W końcu XIX stulecia wieś spłonęła. Po pożarze we wsi postawiono już tylko murowane domostwa. W 1915 r. Tyrszeliny zamieszkiwało 104 osoby. Po 1945 r. powstało we wsi kilka nowych zabudowań mieszkalnych i gospodarczych. W 2002 r. ludność wsi liczyła 132 osoby.

UŚCIE - Teperpuden (1680), Alt Tepperbuden, Neu Tepperbuden (1938), Teperbudy (1945), Uście Nowe, Stare (1947 -1948)

Na mapach w XVII i XVIII w., powiat babimojski, prowinz posen, grenzmark, 221 m - 1933.

Dla potrzeb lepszej diagnozy stanu istniejącego w zakresie ochrony istniejącego dziedzictwa kulturowego oraz w celu sformułowania priorytetów działań władz samorządowych opracowano analizę słabych i mocnych stron gminy Kolsko.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- atrakcyjne położenie Gminy, sprzyjające rozwojowi turystyki, - urozmaicony krajobraz Gminy, - zbiornik wodny będący kąpieliskiem, - elementy krajobrazu kulturowego w postaci zespołu pałacowo – parkowego, - zachowane obiekty sakralne o wysokiej wartości kulturowej, - sieć szlaków turystycznych, - dobre warunki do rozwoju agroturystyki, - infrastruktura drogowa w bardzo dobrym stanie, - korzystna i dostępna lokalizacja siedziby Gminy, - czystość środowiska, - maksymalne wykorzystanie środków unijnych przez władze Gminy, - aktywna działalność lokalnych organizacji, - aktywni mieszkańcy, inicjatywy oddolne, - uczestnictwo Gminy w Lokalnej Grupie Działania, - dobra baza noclegowa.	- niezbyt duże środki w budżecie na wsparcie działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, - samowole budowlane obniżające atrakcyjność terenu, - niewielka popularyzacja wiedzy z zakresu zabytków i ochrony dziedzictwa kulturowego, - niepełne wykorzystanie walorów turystycznych Gminy, - niewielka ilość działań dotyczących rozwijania tożsamości regionalnej w ofercie edukacyjnej szkoły.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zwiększenie środków budżetowych Gminy na działania związane z ochroną dóbr kulturowych, - pozyskiwanie wsparcia z wielu źródeł na prace konserwatorskie, - szersza promocja walorów kulturowych i przyrodniczych Gminy, - wzrost świadomości mieszkańców w zakresie	- degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzanie elementów zabudowy niepasujących do charakteru regionu, - zmiany w układach ruralistycznych oraz urbanistycznych związane z nową zabudową, - niewłaściwe działania inwestycyjne lub ich brak przyczyniające się do dalszej degradacji

estetyki Gminy, - wzrost poszanowania dla obiektów mających walory historyczne, - tworzenie nowych projektów w oparciu o istniejące zasoby, - współpraca międzyregionalna oraz międzynarodowa, - korzystanie z dofinansowania na działania rewitalizacyjne, - zachowanie tożsamości regionalnej mieszkańców od edukacji szkolnej poprzez festyny, konkursy, - powstawanie i dalszy rozwój organizacji pozarządowych, - tworzenie systemu informacji turystycznej, - ujmowanie zabytków w dokumentach planistycznych.	obiektów zabytkowych, - brak komunikacji na linii właściciele – władze samorządowe, - niewłaściwe stosowanie nowych elementów budowlanych i technologii przy odnawianiu i remontach obiektów zabytkowych, - niezbyt skuteczna egzekucja prawna w zakresie samowoli budowlanych oraz dewastacji zabytków i środowiska, - zwiększony ruch turystyczny powodujący degradację środowiska naturalnego, - zanieczyszczenie powietrza w związku ze zwiększoną liczbą pojazdów, - zanik tradycji tożsamości regionalnych, - częste zmiany prawne w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, - niestabilność finansów publicznych, - klęski żywiołowe i inne zdarzenia losowe, - akty wandalizmu.
--	---

4. Ogólna charakterystyka substancji zabytkowej.

4.1. Gminna Ewidencja Zabytków.

LP.	Nazwa	Adres	Miejscowość
1.	Budynek gospodarczy PKP	Dworcowa 3	Kolsko
2.	Dworzec PKP	Dworcowa 3	Kolsko
3.	Zespół Folwarczny	Obora I	Kolsko
4.	Zespół Folwarczny	Obora II	Kolsko
5.	Zespół Folwarczny	Oficyna I	Kolsko
6.	Zespół Folwarczny	Oficyna II	Kolsko
7.	Dom	Kolejowa 1	Kolsko
8.	Dom	Kręta 1	Kolsko
9.	Dom	Kręta 2	Kolsko

10.	Dom	Młyńska 5	Kolsko
11.	Obora	Młyńska 5	Kolsko
12.	Dom	Młyńska 9	Kolsko
13.	Dom	Młyńska 11	Kolsko
14.	Dom	Młyńska 16	Kolsko
15.	Dom	Młyńska 17	Kolsko
16.	Dom	Nowosolska 6	Kolsko
17.	Dom	Nowosolska 10	Kolsko
18.	Dom	Nowosolska	Kolsko
19.	Dom	Okreżna 2	Kolsko
20.	Dom	Okreżna 3	Kolsko
21.	Dom	Okreżna 4	Kolsko
22.	Dom	Okreżna 5	Kolsko
23.	Dom	Okreżna 6	Kolsko
24.	Dom	Okreżna 7	Kolsko
25.	Dom	Okreżna 9	Kolsko
26.	Stodoła	Okreżna 9	Kolsko
27.	Dom	Parkowa 2	Kolsko
28.	Dom	Parkowa 3	Kolsko
29.	Dom	Parkowa 4	Kolsko
30.	Dom	Parkowa 20	Kolsko
31.	Dom	Piastowska 1	Kolsko
32.	Dom	Piastowska 2	Kolsko
33.	Ob.	Piastowska 4a	Kolsko
34.	Dom	Piastowska 4	Kolsko
35.	Dom	Piastowska 5	Kolsko
36.	Dom	Piastowska 6	Kolsko
37.	Dom	Piastowska 7	Kolsko
38.	Dom	Piastowska 9	Kolsko
39.	Dom	Piastowska 10/2	Kolsko

40.	Dom	Piastowska 10	Kolsko
41.	Dom	Piastowska 11	Kolsko
42.	Dom	Piastowska 12	Kolsko
43.	Dom	Piastowska 13	Kolsko
44.	Dom	Piastowska 14	Kolsko
45.	Dom	Piastowska 15	Kolsko
46.	Dom	Piastowska 16	Kolsko
47.	Dom	Piastowska 17	Kolsko
48.	Dom	Piastowska 18	Kolsko
49.	Dom	Piastowska 20	Kolsko
50.	Dom	Piastowska 21	Kolsko
51.	Obora	Piastowska 22	Kolsko
52.	Dom	Piastowska 22	Kolsko
53.	Dom	Piastowska 23	Kolsko
54.	Dom	Piastowska 27	Kolsko
55.	Dom	Piastowska 28	Kolsko
56.	Dom	Piastowska 33	Kolsko
57.	Dom	Piastowska 35	Kolsko
58.	Dom	Piastowska 36	Kolsko
59.	Dom	Piastowska 37	Kolsko
60.	Dom	Piastowska 38	Kolsko
61.	Dom	Piastowska 39	Kolsko
62.	Dom	Piastowska 41	Kolsko
63.	Dom	Piastowska 43	Kolsko
64.	Dom	Piastowska 44	Kolsko
65.	Dom	Piastowska 47	Kolsko
66.	Dom	Piastowska 50	Kolsko
67.	Dom	Piastowska 51	Kolsko
68.	Budynek gosp	Piastowska 51	Kolsko
69.	Dom	Polna 9	Kolsko

70.	Dom	Polna 11	Kolsko
71.	Dom	Prosta 1	Kolsko
72.	Budynek gosp	Prosta 1	Kolsko
73.	Dom	Prosta 2	Kolsko
74.	Dom	Prosta 3	Kolsko
75.	Dom	Prosta 5	Kolsko
76.	Dom	Prosta 7	Kolsko
77.	Obora	Prosta 8	Kolsko
78.	Dom	Prosta 11	Kolsko
79.	Dom	Rynek 2	Kolsko
80.	Dom	Rynek 3	Kolsko
81.	Dom	Rynek 5	Kolsko
82.	Dom	Słoneczna 2	Kolsko
83.	Dom	Słoneczna 6	Kolsko
84.	Dom	Słoneczna 7	Kolsko
85.	Dom	Słoneczna 9	Kolsko
86.	Dom	Słoneczna 10	Kolsko
87.	Obora	Spokojna 1	Kolsko
88.	Dom	Spokojna 5	Kolsko
89.	Dom	Rynek 11	Kolsko
90.	Dom nr 41	Okrężna 1	Kolsko
91.	Obora	Okrężna 1	Kolsko
92.	Dom	Lipka 13	Lipka
93.	Dom	Lipka 15	Lipka
94.	Dom	Lipka 19	Lipka
95.	Dom	Lipka 20	Lipka
96.	Dom	Lipka 21	Lipka
97.	Dom	Lipka 36	Lipka
98.	Dom	Lipka 37	Lipka
99.	Dom	Kolejowa 12	Kolsko

100.	Zespół folwarczny	Poznańska 8	Konotop
101.	Zespół folwarczny Budynek gospodarczy I	Poznańska 8	Konotop
102.	Zespół folwarczny Budynek gospodarczy II	Poznańska 8	Konotop
103.	Kaplica grobowa	Park ul. Parkowa	Konotop
104.	Park przy zespole pałacowym	Park	Konotop
106.	Pałac	Poznańska 8	Konotop
108.	Remiza	Sławska 1	Konotop
110.	Dom	Kolejowa 4	Konotop
112.	Dom	Kolejowa 5	Konotop
114.	Dom	Kolejowa 6	Konotop
116.	Obora	Kolejowa 7	Konotop
118.	Dom	Kolejowa 8	Konotop
120.	Dom	Kolejowa 12	Konotop
122.	Dom	Rynek 2	Konotop
124.	Dom	Rynek 3	Konotop
126.	Dom	Rynek 4	Konotop
128.	Dom	Rynek 5	Konotop
130.	Dom	Rynek 6	Konotop
132.	Dom	Rynek 7	Konotop
134.	Dom	Rynek 8	Konotop
136.	Dom	Rynek 9	Konotop
138.	Dom	Rynek 10	Konotop
140.	Dom	Rynek 12	Konotop
142.	Dom	Rynek 13	Konotop
144.	Dom	Rynek 14	Konotop
146.	Dom	Rynek 16	Konotop
148.	Dom	Rynek 17	Konotop
150.	Dom	Poznańska 5	Konotop
152.	Dom	Rynek 18	Konotop
154.	Dom	Poznańska 6	Konotop

156.	Dom	Sulechowska 4	Konotop
158.	Dom	Sulechowska 6	Konotop
160.	Dom	Poznańska 15	Konotop
162.	Dom	Poznańska 16	Konotop
164.	Dom	Poznańska 17	Konotop
166.	Dom	Poznańska 18	Konotop
168.	Dom	Sławska 1	Konotop
170.	Dom	Sławska 2	Konotop
172.	Dom	Sławska 3	Konotop
174.	Dom	Sławska 4	Konotop
176.	Dom	Sławska 5	Konotop
178.	Dom	Sławska 6	Konotop
180.	Dom	Sławska 7	Konotop
182.	Dom	Sławska 8	Konotop
184.	Dom	Sławska 9	Konotop
186.	Dom	Sławska 10	Konotop
188.	Dom	Sławska 11	Konotop
190.	Dom	Sławska 12	Konotop
192.	Dom	Sławska 13	Konotop
194.	Dom	Sławska 14	Konotop
196.	Dom	Sławska 16	Konotop
198.	Dom	Sławska 17	Konotop
200.	Dom	Sławska 18	Konotop
202.	Dom	Sławska 19	Konotop
204.	Dom	Mostowa 1	Konotop
206.	Dom	Mostowa 2	Konotop
208.	Dom	Mostowa 3	Konotop
210.	Dom	Sławska 24	Konotop
212.	Dom	Podgórna 1	Konotop
214.	Dom	Sławska 26	Konotop

216.	Dom	Sławska 31	Konotop
218.	Dom	Meszowska 1	Konotop
220.	Dom	Sławska 33	Konotop
222.	Dom	Meszowska 7	Konotop
224.	Dom	Meszowska 14	Konotop
226.	Dom	Meszowska 17	Konotop
228.	Dom	Meszowska 18	Konotop
230.	Dom	Meszowska 19	Konotop
232.	Dom	Sławska 34	Konotop
234.	Dom	Sławska 35	Konotop
236.	Dom	Sławska 36	Konotop
238.	Dom	Sławska 37	Konotop
240.	Dom	Sławska 2	Konotop

4.2. Rejestr zabytków gminy Kolsko.

Do rejestru zabytków w gminie Kolsko wpisane są:

Kolsko – gm. Kolsko - kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, XVIII, nr rej.: 545 z 30.05.1963 - zespół pałacowy, ul. Piastowska 48 : - pałac, 2 poł. XIX, nr rej.: L-426/A z 31.03.2011 - park, poł. XIX, nr rej.: 3206 z 27.12.1983

Konotop – gm. Kolsko - kościół fil. p.w. św. Anny, 2 poł. XVI, 1706, nr rej.: 208 z 20.03.1961 - park pałacowy, pocz. XVIII, nr rej.: 3069 z 1.08.1978.

5. Cele i priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami.

Warunkiem niezbędnym do realizacji celów i zadań zapisanych w „Gminnym Programie” jest zespolenie oraz koordynacja form i metod ochrony dziedzictwa kulturowego. Można je osiągnąć poprzez:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy;

- b) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej w planach rozwoju gminy;
- c) przeciwdziałanie tendencjom do rozpraszania zabudowy wsi;
- d) uwzględnianie – w studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego – problematyki form zabudowy tradycyjnej oraz egzekwowanie nawiązywania w nowych budynkach do lokalnych form i materiałów;
- e) uwzględnianie – w planach zagospodarowania przestrzennego – ochrony krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z założeniami urbanistycznymi, ruralistycznymi i architektonicznymi;
- f) wykorzystywanie nowej formy prawnej ochrony zabytków jaką stanowi park kulturowy i pomnik historii.

Zmieniająca się rzeczywistość powoduje, że jedną z najistotniejszych staje się kwestia stosunku do historycznego dziedzictwa kultury. Tylko umiejętne i harmonijne jego włączenie w zmiany cywilizacyjne daje gwarancję jego właściwej ochrony. Ochrona oznaczać powinna także mądre i celowe zarządzanie zmieniającym się potencjałem i funkcją – dziedzictwo to zarówno zachowane obiekty zabytkowe, ale także przestrzeń i znaczenie symboliczne dziedzictwa – tak sfera sacrum, jak i produktu rynkowego. W tych realiach niezbędne jest konsekwentne łączenie ekonomii z potrzebą umiejętnego kształtowania świadomości wobec kultury i obiektów. W społecznej świadomości muszą funkcjonować pojęcia takie, jak: ochrona i opieka nad zabytkami, konserwacja, rewitalizacja, itp. Znacząca poprawa stanu w tej kwestii objąć musi zarówno instrumenty prawne (plany zagospodarowania przestrzennego, wyznaczone obiekty i obszary chronione), jak i działania edukacyjne (programy nauczania i samoświadomość społeczna) oraz planowanie i orientacja marketingowa (informacja turystyczna oraz produkty rynkowe).

Miarą realizacji „Gminnego Programu” staną się wskaźniki wzrostu atrakcyjności Gminy Kolsko wśród mieszkańców oraz odwiedzających, a także wzrost liczby zrealizowanych projektów promocyjnych i podniesienie aktywności obywatelskiej.

Cele i priorytety programu opieki nad zabytkami, ich kierunki działań i omówienie zadań.

Cel strategiczny I. Ochrona krajobrazu kulturowego gminy Kolsko.

Rozwój gospodarczy i aktywizacja gospodarcza w regionie wymagają podejmowania działań oraz procedur umożliwiających umacnianie walorów lokalnego krajobrazu przyrodniczego i kulturowego. Spowoduje to utrzymanie najcenniejszych walorów krajobrazu gminy. Cel ten będzie osiągnięty dzięki racjonalnemu planowaniu ochrony dziedzictwa poprzez wdrożenie działań służących znacznej poprawie jego stanu zachowania. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego i kulturowego winna stanowić przewagę konkurencyjną gminy Kolsko, powiązaną z całością polityki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubuskiego, zwłaszcza w obszarze turystyki i kultury.

Priorytet I.1. Zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy – ocena zachowania, badania, weryfikacja, zarządzanie.

I.1.1. Badania i studia nad zabytkami gminy Kolsko.

- a) wspieranie badań naukowych nad zabytkami i historią gminy;
- b) wspieranie opracowań badawczych i studialnych dotyczących zespołu urbanistycznego Gminy Kolsko oraz obszarów kulturowych, np. opracowanie aktualnego studium urbanistycznego,
- c) wspieranie badań i opracowań wykonywanych dla potrzeb planowania przestrzennego, programów ochrony dziedzictwa kulturowego gminy, obszarów planowanych pod inwestycje,
- d) upowszechnianie wyników badań naukowych w wydawnictwach, na konferencjach naukowych, seminariach, poprzez multimedia, itp.,
- e) ochrona zabytków poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- f) określenie zadań i kompetencji dotyczących opieki nad zabytkami w obrębie administracji gminy Kolsko.

I.1.2. Ewidencja i weryfikacja zabytków gminy Kolsko.

- a) ciągła aktualizacja kart ewidencyjnych i adresowych, uzupełnienie gminnej ewidencji zabytków, weryfikacja zapisów zawartych w kartach ewidencyjnych i kartotece adresowej,
- b) wystąpienie do Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych, będących własnością gminy Kolsko,

- c) zachęcanie właścicieli obiektów zabytkowych do występowania do Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków.

Priorytet I.2. Budowa bazy informacji i zarządzania zabytkami Gminy Kolsko.

I.2.1. Budowa bazy informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego w Gminie Kolsko.

- a) przeprowadzanie akcji informacyjnej wśród mieszkańców dotyczącej dziedzictwa kulturowego,
- b) uczynienie strony internetowej Urzędu Gminy bazą wszechstronnej informacji o dziedzictwie kulturowym gminy, aktualizowaną na bieżąco;
- c) tworzenie systemu monitoringu dla kontroli stanu zachowania, użytkowania i przebiegu wszelkich prac przy zabytkach, w tym archeologicznych.

I.2.2. Budowa systemu zarządzania i marketingu zabytkami.

- a) stosowanie zachęt prawnych i finansowych oraz pomocy publicznej dla inwestorów, właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych;
- b) przygotowanie kompleksowej, łatwo dostępnej informacji o warunkach zagospodarowania nieużytkowanych obiektów zabytkowych i ofertach gospodarczych uwzględniających opiekę nad zabytkami;
- c) podjęcie akcji promocyjnej dotyczącej obiektów zabytkowych o znaczeniu ponadregionalnym.

Priorytet I.3. Budowa tożsamości poprzez ochronę dóbr kultury, edukację regionalną i turystykę.

I.3.1. Eksponowanie walorów kulturowych poprzez turystykę, edukację i promocję.

- a) organizacja i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych;
- b) ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania i ochrony kultury materialnej gminy (w tym prac magisterskich i doktorskich);
- c) wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej.

I.3.2. Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.

- a) edukacja regionalna – tworzenie programów nauczania regionalnego uwzględniających dziedzictwo kulturowe dla wszystkich poziomów nauczania, wspieranie projektów edukacyjnych poświęconych upowszechnianiu historii i dziedzictwa kulturowego;

- b) organizacja kształcenia nauczycieli i organizatorów życia kulturalnego w zakresie opieki nad zabytkami;
- c) opracowanie i organizacja tras oraz ścieżek edukacyjnych z wykorzystaniem obiektów i zespołów zabytkowych;
- d) wykonanie tablic informacyjnych przy obiektach zabytkowych.

Cel strategiczny II. Włączanie zabytków w procesy gospodarcze.

Gmina Kolsko jest posiadaczem cennych zasobów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym. Wieloletnie zaniechania determinują konieczność pilnych działań zmierzających do odnowy i rewaloryzacji najcenniejszych obiektów. Miarą realizacji celu będzie ilość i wartość wykonanych prac remontowo - konserwatorskich. Potrzeba pilnego ratowania zasobów dziedzictwa należy uznać za sprawę priorytetową, ponieważ tradycyjny krajobraz kulturowy, m.in. pod wpływem przemian gospodarczych, ulega ciągłej degradacji, tracąc swoją ukształtowaną historycznie wyjątkową strukturę. Należy jednak pamiętać, że wszelkie działania przy zabytkach objętych ochroną prawną należy konsultować i uzgadniać z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Zielonej Górze.

Za najważniejsze uznaje się znaczące zwiększenie nakładów finansowych przeznaczanych na prace związane z konserwacją zabytków i rewitalizacją, w tym wydatków budżetowych. Miarami realizacji tego celu będą wskaźniki jakościowe i ilościowe zrealizowanych projektów waloryzujących jakość krajobrazu kulturowego gminy.

Priorytet II.1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

II.1.1. Zagospodarowanie zabytków stanowiących własność gminy Kolsko.

- a) prowadzenie prac remontowo - konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy Kolsko (w ramach opracowanego planu remontów),
- b) podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy Kolsko,
- c) zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.).

II.1.2. Zagospodarowanie zabytków nie stanowiących własności gminy Kolsko.

- a) dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach zabytkowych, w postaci stosownej uchwały, dotyczącej udzielania dotacji na prace remontowo - konserwatorskie przy zabytkach;

- b) stosowanie działań dyscyplinujących w stosunku do osób, które nie sprawują należytej opieki nad zabytkiem, określonej w art. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Priorytet II.2. Kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazu kulturowego.

II.2.1. Rewaloryzacja i rewitalizacja zespołu urbanistycznego gminy Kolsko.

- a) ochrona konserwatorska gminy przed nowymi, dysharmonizującymi, elementami, np. pawilony handlowe, agresywna reklama, ogrodzenia z elementów prefabrykowanych, itp.;
- b) ochrona konserwatorska zabytkowego założenia urbanistycznego gminy przed dekompozycją jego panoram i osi widokowych poprzez niewłaściwie lokalizowane nowe inwestycje;
- c) realizacja rewaloryzacji i rewitalizacji gminy na podstawie opracowanych planów o indywidualnym charakterze;

6. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zadania opisane w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla gminy Kolsko powinny być realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli oraz zarządców obiektów, parafię, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, w ramach posiadanych przez te jednostki kompetencji, praw i obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

Gmina Kolsko, w ramach zadań własnych będzie wykonywała zadania poprzez istniejące i planowane instrumenty:

- a) prawne (np. poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów o wartościach artystycznych i zabytkowych, prowadzenie gminnej ewidencji zabytków, wykonywanie decyzji administracyjnych np. wojewódzkiego konserwatora zabytków),
- b) finansowe (udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i prace budowlane przy zabytkach, środki budżetowe na zadania własne z przeznaczeniem na remonty i modernizacje zabytków będących własnością

Gminy, korzystanie z programów uwzględniających dofinansowanie ze środków zewnętrznych),

- c) społeczne (działania stymulujące np. w zakresie edukacji, promocji, informacji, działań sprzyjających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami i rozwojem turystyki),
- d) kontrolne (monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego – gminnej ewidencji zabytków),
- e) koordynacji (poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, współpraca w gminami sąsiednimi).

7. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami sporządzany jest na okres 4 lat, co 2 lata Wójt sporządza sprawozdanie z jego realizacji, które przedstawia Radzie Gminy. Wskazane jest, aby sprawozdania z realizacji Programu były przekazywane do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Sprawozdanie powinno określać poziom realizacji gminnego programu oraz efektywność wykonania planowanych zadań, w tym między innymi (w % bądź liczbach):

- a) wydatków budżetu Gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami,
- b) wartość finansową wykonanych/dofinansowanych prac remontowo - konserwatorskich przy zabytkach,
- c) liczba obiektów poddanych tym pracom,
- d) poziom (w %) objęcia terenu Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- e) liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów, zespołów,
- f) liczba utworzonych szlaków turystycznych,
- g) liczba wydanych wydawnictw, liczba szkoleń, imprez związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego itd.,
- h) liczba osób zatrudnionych w agroturystyce i dziedzinach związanych z ochroną zabytków.

8. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Należy podkreślić, że ważne jest, aby Gmina również z własnej inicjatywy starała się wygospodarować środki w swoim budżecie na ochronę zabytków.

Jest to istotne ze względu na fakt, że większość źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego we współfinansowanych projektach. Regularne zabezpieczanie środków z budżetu Gminy pozwoli na podjęcie powolnych, ale systematycznych kroków w kierunku ratowania obiektów dziedzictwa kulturowego.

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z zapisami zawartymi w art. 7 wyżej wymienionej ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

Źródła krajowe:

- a) dotacje ministra kultury oraz programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- b) dotacje wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- c) dotacje wojewódzkie,
- d) dotacje powiatowe,
- e) inne źródła,

Źródła zagraniczne:

- a) źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych,
- b) źródła pozaunijne – Mechanizm Norweski i Fundusz EOG.

9. Postanowienia końcowe.

Z realizacji Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Wójt Gminy Kolsko w latach 2022 – 2025 sporządzi sprawozdania, które zostaną przedstawione Radzie Gminy Kolsko.

W sprawach nieuregulowanych w Programie mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa.